

Ander Gortazar Balerdi
Arkitektoa

Kursaal Martutene San Sebastián

Martxan da Txomin Enea auzoaren (ber)erakuntza, eta honekin batera, uholdeak direnean soilik erreparatzen diogun meandro arteko eremu luze honen biziberritzea. Makina bat buruhauste emandakoa da Loiolatik Martuteneraino dioan Urumea ibaiaren segmentu hori, gizaki garaikideak natura ulertzeko duen zailtasunen ondorio. Ez natura ez eta hizkuntza ere, bistan denez: “Lohi”+“ola”, “Antzi”+“eta”, toponimia pistak eman zalea da jaso nahi dituenarentzat.

Zaila da Loiola eta Martuteneri buruz zerbait irakurtzea uholdeak, trenbidea, kuartelak ala kartzela hitzak tartean ez direla. Hiritarrok auzoaren inguruan dugun pertzepzio kolektiboa da; domaia, auzo honek Donostiako istorio txundigarrirenetariko bat gordetzen baitu.

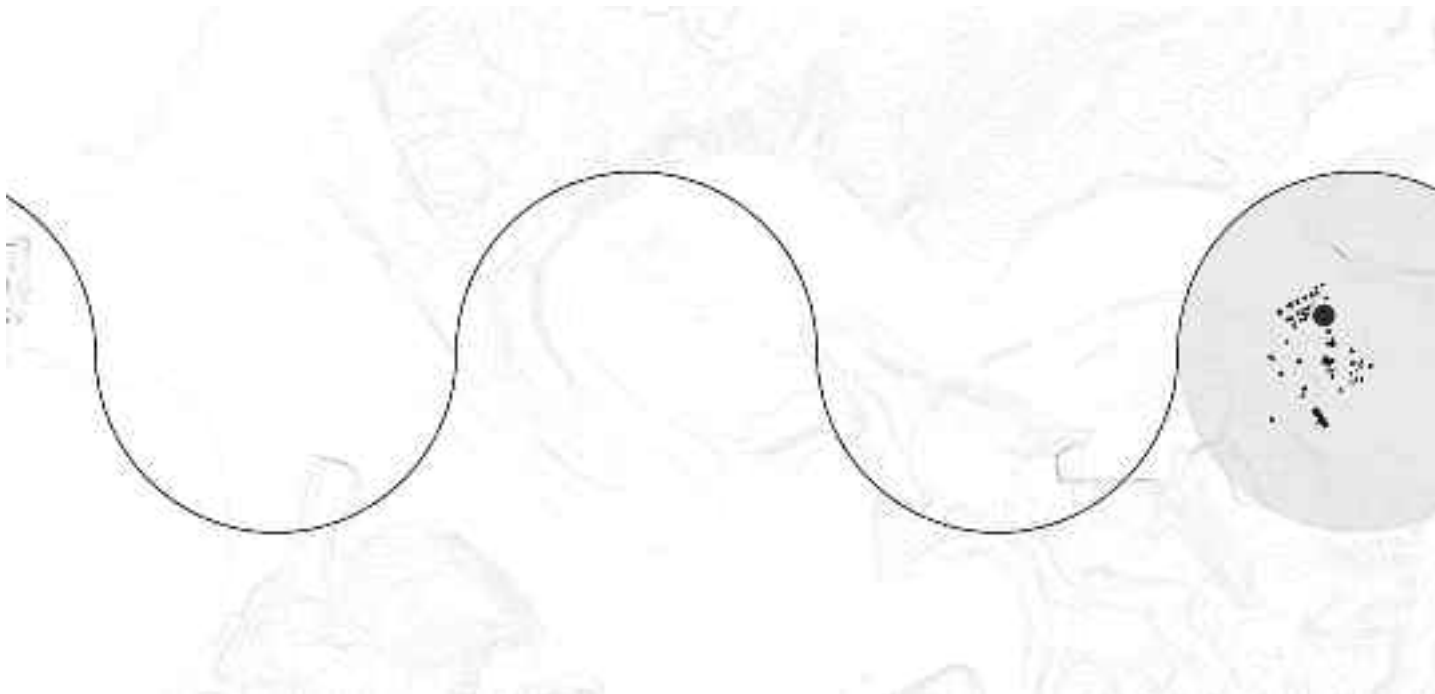
1903. Donostia eta Hernani lotu zituen tranbia martxan jarri zen urtea. Garai oparoa dugu hau Donostian: *belle époque* garaia da bete-betean, eta hiriko burgesia dirudunak Martutene ingurua aukeratu zuen udako hilabeteak pasatzeko. Ez da salbuespena, urrutira mugitzeak denbora-kostua handia zuen oraindik, eta antzeko prozesuak gertatu ziren burgesia esanguratsua zuten hirietan (Artxanda Bilbon, Tibidabo Bartzelonan). Hala, ingurune erabat nekazari batean oasi ludiko-erresidential bat jaio zen, egun Martuteneko tren geltokia dagoen inguruan. Horren erakusle dira zutik dirauten villa eta dorretxe gutxi batzuk.

Ez zen bakarra izan, ordea. Hor daude Igeldoko funikularra eta jolas parkea, eta hor zegoen Ulia mendiko aisialdi gunea eta aireko transbordadorea, Leonardo Torrés Quevedoren lan ezezaguna. Baina Igeldo eta Uliak memoria hori nolabait mantendu duten arren, erabat ahortzi du Martutenek hamarkada dirdiratsu hura. Hipika bideko aldapa hasierak ez gaitu jada “KURSAAL” argitsu batekin agurtzen, Las Vegas estiloan.

1908an zezen plaza inauguratu zen, *plaza de festejos públicos* izenez bataiatua. Zezenketez gain dantzaldiak, borroka greko-erromatarra, kontzertuak eta abar luze bat antolatzen ziren bertan. Urte bi geroago Kursaal jolas parkea zabaldu zen FP institutua izandako eraikina dagoen lurretan: «*Kursaal Martutene San Sebastián. American Park, inmenso parque de atracciones. A 19 minutos de San Sebastián por el tranvía de Hernani*».

Gaur egun 21 minutu dira 26 autobusean. Tren geltokia pasa eta eskuinetara dauden arkupeak dira Donostiako beste Kursaal horren lekuko: dantzaldiak egiten ziren kristalezko jauregia, errusiar mendi bat, kobazulo artifizialak eta harribitxia, Port Aventura Tutuki Splash ezagunaren moduko ur-atrakzio bat.

Arrakastak ez zuen askorik iraun, ordea. Diru arazoak medio, 20ko hamarkadaren erdialdera zezen plaza zein jolas parkea itxi egin zituzten, Igeldoko ikuspegi berdingabeekin ezin lehiaturik. Dantzaldiek iraun zuten soilik, baina ez denbora luzez, Donostiako *belle époque* jada gainbeheratuaren erreferentea zein zen garbi uzten zuen deitura baten pean: Campos Elíseos. Haiek ere, egungo donostiarren moduan, Parisen bizi ziren eta. •

ILUSTRAZIOA: Ander GORTAZAR BALERDI

Arantxa Urbe

Hezitzailea eta Hik Hasi-ko kidea

Hezkuntza unibertsala, beteko ez den helburua

Beranduenez 2015erako munduko neska-mutil guztiak eskolara joango zirela erabaki zuten 2000. urtean Dakarren (Senegal) 160 herrialdek baino gehiagok «Hezkuntza denontzat: gure konpromiso komunak betetzea» ekintza markoa onartu zutenean. Beranduenera iristen ari gara. Jada, 2015etik aurrera begira jarri eta eztabaidatzen ari dira garapen agendako helburuak. Atzera begiratu eta datu berriek erakutsi dute, ordea, mundua urrun dagoela ipinitako helburu oinarritzkoenetakoa bat betetzetik, eta milioika neska-mutilek eskolara joan ezinik jarraitzen dutela.

Unescok kaleratutako txostenen arabera, Europar Batasunak 2010 eta 2011 artean ia heren batean gutxitu zituen oinarritzko hezkuntzara zuzendutako diru laguntzak. Neurri horrek, hezkuntza arloan lorpen eskasak egin dituzten 74 herrialderi eragin die zuzenean. Horien artean daude Bangladesh, India, Malawi, Papua Ginea Berria eta Hegoafrika.

Diru laguntzak gutxitu egin dituzte eta, gainera, esleitzen den dirua ez da derrigorrez behar gehien duten herrialdeetara iristen. Hala, 2011n oinarritzko hezkuntza laguntzera zuzendutako 5.800 milioi dolarretik 1.900 soilik izan ziren diru sarrera txikiak dituzten herrialdeen zat: hau da, lehen hezkuntza unibertsala lortzeko gehien borrokatu behar duten zat. Oinarritzko hezkuntza laguntzeko herrialde txiroenei emandako diru laguntzak %9 gutxitu ziren 2010 eta 2011 artean: dirutan, 189 milioi dolar gutxiago. Garai berean, diru sarrera ertainak dituzten herrialdeei zuzendutako laguntzak kopuru bertsuan handitu ziren. Munduko Bankuak handitu egin zuen oinarritzko hezkuntzari eskainitako laguntza orokorra, baina hortik diru sarrera txikia duten herrialdeei zuzendutako laguntza ia laurden batean gutxitu zuen. Diru gutxiago eta okerrago banatuta. Ondorioz, dagoen dirua gero eta gutxiago iristen da behar handiena dutenengana.

Eskolara joaten ez diren haurren kopuru handienak dituzten herrialdeetatik hiru soilik daude laguntzen ha-

mar hartzaile nagusien artean: Etiopia, India eta Pakistan. Pakistanen eskolatu gabeko haurrak 5,1 milioi izatetik 5,4 milioi izatera pasa ziren urtebetean. Gaur egun, Pakistanen Indian baino hiru aldiz haur gehiago dago eskolatu gabe.

«Hezkuntza denontzat» egitasmoaren jarraipen txostenaren arabera, diru sarrera txikia duten herrialdeek urtean 26.000 milioi dolar behar zituzten lehen hezkuntza unibertsala 2015erako lortzeko. Gaur egun jasotzen duten laguntzak ez du galera finantzarioa ekidin eta murrizketek galera hori areagotzea besterik ez dute eragingo. Azken hiru urteotan oinarritzko hezkuntza laguntzeko galera finantzarioa 10.000 milioi dolarretan handitu da. Pentsatzekoa da zein den arrazoi nagusia: laguntza emaileek ez dute beren hitza bete.

Munduan, bien bitartean, herrialde askok borrokan jarraitzen dute analfabetismotik aske diren lurralde bihurtzeko. Horretarako, Unescok ezarrita du marra: 15 urtetik gorako pertsonen %96k irakurtzen eta idazten jakin behar du. Kuba izan zen anal-

fabetismotik libre izendatutako lehen herrialdea. Hori, 1961ean lortu zuen, Kubako Iraultza gertatu eta bi urtera. Hunkigarria da ikustea nola herritarrek elkarri irakasten dieten analfabetismoaren zutik ateratzeko.

Gure inguru hurbilean, berriaz, barne produktu gordinetik urtero hezkuntzan inbertitzen den zenbatekoa gero eta txikiagoa da. Espainiako Estatuan, esaterako, 2009tik gutxitzen ari da. Itxura guztien arabera kopurua jaisten joango da gobernuak Bruselarekin hartutako konpromisoak direla-eta, 2015erako %3,9 bilakatu arte. Europako batez bestekoa %5,25 zen 2011n Eurostat berak emandako datuen arabera. Barne produktu gordinaren %7 zortzi urtez hezkuntzara bideratzeak 70.000 milioi euro kostatuko lituzke. Asko dirudi... Bankuak erreskatatzea 40.000 milioi euro kostatu da.

Eusko Jaurlaritzak, barne produktu gordinarekiko hezkuntza gastua %4,01etik %3,97ra jaitsiko du, %6tik oso urrun. Horrela daude kontuak eskolara joatea jaitzearekin bat datorrela dirudien parajeotan! •

Kuba izan zen analfabetismotik libre izendatutako lehen herrialdea. GAUR8

Edurne Larraza Mendiluze
EHUko Informatika fakultateko irakaslea

Informatikaren irakaskuntza

Aste honetan «Computer Science Education Week» edo Informatikaren Irakaskuntza Astea ospatu da munduan barrena. Iaz 15 milioi ikaslek hartu zuten parte ordubetez programazio ikastaro bat jasoz. Horretarako Studio.code.org atarian ordubeteko ikastaroak aurki daitezke, baita hogeitau orduko ikastaro aurreratuagoak ere (bide batez, hauek euskaratzea gure esku dago!).

Aurtengo behin betiko datuak egun hauetan aterako dira eta tartean Euskal Herriko zenbait zentrotako ikasleak egongo dira.

Informatikaren irakaskuntzaren garrantziaz jabetzeko munduan zehar orokortzen ari diren zenbait gertaera ikusi besterik ez dago:

✖ Informatika irakasteko baliabideak barra-barra sortzen ari dira. Ikus, esate baterako, Zientzia.net atarian Igor Leturiak publikatutako «Informatikaren irakaskuntza» artikulua. Bertan azaltzen diren tresnak eskuragarri dauden guztien multzo txiki bat baino ez dira.

✖ Munduko prentsan, gero eta gehiago irakur daiteke ez dagoela jende nahikoa informatikan trebatua sortzen ari diren eta sortuko diren lanpostuak betetzeko, eta alderantziz gero eta jende gutxiagok aukeratzen dituela ikasketa hauek. Aurreko puntuan aipatutako artikuluan, adibidez, Igor Leturiak dio: «Zalantzarik gabe, horretan eragina duen faktoreetako bat da unibertsitate aurreko ikasketetan informatikako ikasgaietan ematen denak sortzen duen ideia okerra. Izan ere, orokorrean, erabilera da irakasten dena, eta ez ordenagailuen funtzionamendua, programazioa, eta abar».

✖ Europar Batasunak gaitasun digitalen esparrua zehaztu du, non tarteko mailatik aurrera oinarritzko programazioa jakin beharra dagoen.

✖ Lurralde askotan (esate baterako Frantzia, Finlandia, Estonia, Erresuma Batua) lehen eta bigarren hezkuntzako curriculumak moldatzen ari dira «programazioa» eta «algoritmoa» bezalako kontzeptuak irakasteko.

Curriculum horien artean, Erresuma Batuan landutakoa eskuragarri dago

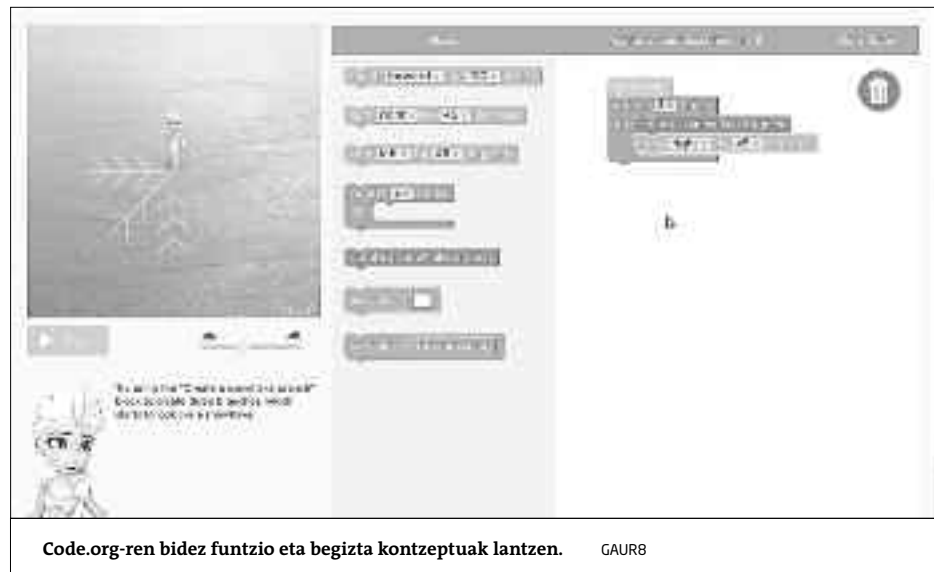
Computingschool.org.uk atarian. Hemen argi desberdintzen dira tresna informatikoen erabilera («informazio-teknologiak» deritzotena), informazioaren erabilera segurua («alfabetatze digitala» deritzotena) eta informatikaren ezagutza.

Europa mailan joera nabarmena da eta ohartu beharra dago zergatik den garrantzitsua prozesu horren barruan egotea. Theguardian.com atarian 2012ko martxoaren 31n John Naughton irakasleak zioen umeei fisika, kimika, biologia eta historia irakasten diegun bezala, ordenagailuen funtzionamendua eta hauek osatzen dituzten sareak ere irakatsi behar dizkiegula. Izan ere, lehenengoak irakasten dizkiegu umeen eguneroko bizitzan gertatzen direnak ulertzea nahi dugulako eta arrazoi beragatik irakatsi beharko genizkieke bigarrenak. Gainera, programatu, arazoak ebazteko egiten da. Programa bat diseinatzeko duen pertsona batek garatu behar duen hori zatitan banatu eta ideiak antolatzen jakin behar du. Hori guztia matematikaren oinarrietan dagoen bezala, informatikaren oinarrian ere badago eta oso ona da edozein pertsonarentzat. Are gehiago, gaur egun dagoeneko edozein pertsona baliatu daiteke programazioaz, ez bakarrik informatikaria. Gaitasun

horren faltan, pertsonak mugatuta egongo dira eginga dagoena erabiltzera. Hau da, diseinatzaile batek nahikoa izango ote du besteek argazkiak tratatzeko programatutako filtroekin, edo filtro berriak sortu nahiko ditu? Kalkulu-orriak erabiltzen dituen idazkari edo kontu-emaile batek nahikoa izango ote du besteek programatutakoarekin, edo ondo etorriko al zaio script txiki bat programatzeko gai izatea bere beharrak hobeto asetzeko? Ez ahaztu informatika ez dela bakarrik telefono mugikorreko soinu pertsonalizatzea edo bertan aplikazioak instalatzea.

Gure ingurura begiratuz, ordea, Heziberri2020 curriculumaren lehen proposamena oso urruti dago helburu horietatik, gehienbat, informatika zientzia gisa tratatu beharrean, teknologia gisa tratatzen delako, beste-lako lanetan lagunduko duen tresna gisa. Horrela, analogia bat eginik, mailu hidraulikoa asmatzen irakatsi beharrean mailuaren erabilera baino ez zaie irakatsiko gure ondorengoei.

Garrantzitsua da umeei irakastea zein erabilgarria den inguratzen gaituzten makinen kontrola izatea eta hori ezin da utzi eskola zehatz batzuen nahien edo egite onaren esku. Zuzenean curriculumak hala behartu beharko luke. •

arkitektura / hezkuntza / teknologia

3 BEGIRADA: